

EKSAMENSOPPGAVE

JUS2211

Høst 2014

Dato: Torsdag 18. desember 2014

Tid: Kl. 10:00 – 16:00

DEL I

Peder Ås hadde tidligere jobbet i et konsulentbyrå, og ble utnevnt til statsråd med ansvar for Klima- og miljødepartementet.

Selv om han ikke hadde noen plikt til det, utarbeidet Peder en liste over kunder han hadde hatt befatning med i sin tidligere stilling. Han tenkte at listen kunne være et nyttig hjelpemiddel når embetsverket skulle gi råd til Peder i habilitetsspørsmål. Fordi Peder ikke lenger hadde tilgang til kunderegistrene, måtte han sette opp listen etter hukommelsen. Han glemte imidlertid en av kundene han hadde hatt – Lillevik Tobakksselskap AS. Ca. ett år før han tiltrådte som statsråd hadde han i en kort periode bistått tobakksselskapet med lobbyvirksomhet overfor Stortinget. Kundelisten ble deretter overlevert embetsverket i departementet.

1. Utgjør forglemmelsen en saksbehandlingsfeil etter forvaltningsloven?

Ca. seks måneder etter at Peder tiltrådte som statsråd, fremmet helse- og omsorgsministeren en sak for regjeringen. Helse- og omsorgsministeren foreslo å vedta en forskrift i medhold av tobakksskadeloven § 25 femte ledd, som innebar en vesentlig innskrenkning i adgangen til å røyke i nærheten av helseinstitusjoner, offentlige virksomheter og serveringslokaler. Peder deltok i behandlingen av saken både i regjeringskonferanse og i statsråd. Det var verken diskusjon eller uenighet om saken i regjeringen.

Noen dager etter at forskriften var vedtatt i statsråd, fant Peder noen papirer fra den gamle jobben i en skrivebordsskuff. Peder kom da plutselig på at han hadde hatt Lillevik Tobakksselskap som kunde. Han ble først veldig stresset, og satt seg febrilsk ned og leste i forvaltningsloven. Der kom han over § 10 annet punktum, og slo seg til ro med at habilitetsreglene ikke gjaldt for ham. Under enhver omstendighet tenkte han at et forhold han ikke husket på vedtakstidspunktet, ikke kunne virke inhabiliserende. Dessuten ville han ikke ha latt seg påvirke av den tidligere kontakten med

tobakksselskapet, selv dersom han hadde husket det. Bare det at han var for forslaget, viste jo at han ikke hadde noen lojalitet til tobakksindustrien.

2. Var Peder inhabil til å delta i behandlingen av saken?
3. Hvilken konsekvens får en eventuell inhabilitet hos Peder?

DEL II

Storefjell nasjonalpark var opprettet noen år tidligere. Formålet med nasjonalparken var ifølge verneforskriften å:

- ta vare på et stort, sammenhengende og i det vesentlige urørt fjellområde,
- ta vare på et høyfjellsøkosystem med det naturlige biologiske mangfoldet,
- ta vare på en viktig del av leveområdet til villreinstammene i regionen,
- sikre variasjonsbredden i naturtyper,
- bevare landskapsformer og særpregede geologiske forekomster, og
- verne om kulturminner.

Allmennheten skal ha adgang til naturopplevelse gjennom utøving av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

I nasjonalparken sto det en gammel og særpreget turisthytte, Storheim, som ble bygget for omkring 60 år siden. I forbindelse med opprettelse av nasjonalparken, hadde departementet lagt til grunn at bruk av Storheim som turisthytte ville komme i konflikt med verneverdiene i området. I vedtaket het det således:

En framtidig bruk av Storheim som turisthytte eller andre former for overnattings- og bevertningssted vil komme i konflikt med verneverdiene i området. Departementet legger til grunn at slik aktivitet på stedet og bruk av veien inn til Storheim tilrettelegger for stor ferdsel inn i nasjonalparken.

Den lokale turistforeningen Fjellvandrerene fremmet kort tid etter vedtaket et ønske om å gjenoppta ordinær turistryttdrift på Storheim, men den daværende klima- og miljøministeren var negativ til dette. Storheim sto derfor tom et par år.

Da Peder overtok som klima- og miljøminister, tok Fjellvandrerene på ny kontakt med departementet i sakens anledning. Etter flere møter med turistforeningen, kom Peder til at det var riktig å tillate sommerdrift på Storheim. Klima- og miljødepartementet, som var delegert myndigheten etter naturmangfoldloven § 62, traff derfor vedtak om tillatelse til istandsettelse og sommerdrift av Storheim. Vedtaket ble truffet med hjemmel i naturmangfoldloven § 48, og departementet viste særlig til at hensynet til kulturminneivaretagelse tilsa dispensasjon.

Det var på det rene at drift av Storheim ville gi økt ferdsel i området, noe som ville ha negative effekter for villreinen. Reinens ferdsel mot vinterbeitene ville bli noe forsinket og enkeltdyr ville kunne bli skremt av de mange fotturistene, noe som igjen kunne forstyrre parringen. Det var imidlertid ikke forventet at bestanden ville minke som en følge av dette.

Foreningen Bevar Villreinen anla søksmål mot staten med krav om at dispensasjonsvedtaket ble kjent ugyldig. Hovedformålet med nasjonalparken var i følge Bevar Villreinen å ivareta et stort, sammenhengende og urørt fjelløkosystem og derigjennom leveområdene til villreinstammene. Etablering av serverings- og overnattingsdrift i nasjonalparken stred mot dette formålet. Foreningen pekte på at drift av turistrytta ble vurdert og forkastet i forbindelse med at verneforskriften ble vedtatt. Selv om vernet av Storefjell nasjonalpark hadde flere formål, også vern av kulturminner og allmennhetens naturopplevelser og friluftsliv, mente Bevar Villreinen at det overordnede formålet ved vernet var å ta vare på selve fjellområdet og økosystemet der, og ganske særlig leveområdet til villreinstammene i regionen.

Friluftstinteresser og kulturminnevern måtte i følge foreningen alltid være underordnet naturverninteressene. Det fulgte direkte av naturmangfoldloven § 1.

Staten bestred at dispensasjonen var ugyldig. Staten mente at man ved vurderingen av om vilkårene i naturmangfoldloven § 48 var oppfylt, måtte se på alle verneformålene samlet. I et kulturminneperspektiv var det viktig at Storheim ikke forfalt. Staten pekte dessuten på at det i dispensasjonsvedtaket var stilt vilkår om en løpende evaluering av forholdet mellom turistvirksomheten og villreininteressene. Det kunne dermed treffes konfliktreducerende tiltak dersom det ble nødvendig.

Under enhver omstendighet mente staten at domstolene ikke kunne overprøve departementets vurdering av om vilkårene var oppfylt.

4. I hvilken grad kunne domstolen overprøve Klima- og miljøverndepartementets vurdering av at vilkårene i naturmangfoldloven § 48 er oppfylt?
5. Var dispensasjonsvedtaket ugyldig?

Oslo, 18. desember 2014

Mads Andenæs
Faglig eksamensleder